

DOMIN SVET

LETNIK 42

V LJUBLJANI, 15. DECEMBRA 1929

ŠTEVILKA 10

RUSKA IKONA, »GRUZINSKA MATI BOŽJA«
(KONEC XV. STOL.)

PRI SVETEM SEBASTIJANU

Legenda iz Bele Krajine

MATIJA MALEŠIČ

Tisti čas sta bila tavalata po kočevskih gozdovih od jutranje zore. Prvi mlad, z rdečkasto brado, dolgimi lasmi, pa pogledom, da je rosa sahnila pod njim in je solnce temnelo pred njim. Drugi starček s plešo, razmršeno brado, sključen v starosti, s težkimi nogami.

Staremu se je kar samo nasmehnilo, ko sta stopila iz gozdov. Solnce je baš zahajalo v kočevske hribe. Pod njima v žaru zahajajočega novembrskega solnca: zidanice, bele golobice med trtji; cerkve, čuvarice venečega trtja in belih zidanic. Sveti Jakob v Rodinah, Sveti Miklavž na Stražnem vrhu, Sveti Vid. Tuševdol, Otavec. Tam v gozdu samoten Sveti Sebastijan — za njim vitek stolp, bel stolp med belimi hišami: Črnemelj. In za

Črnomljem cerkve, cerkve, bele cerkve: Tančagora, Dragatuš, Bojanci, Butoraj, Plešivica, Desinec, Griblje, Krasinec, Podzemelj. Pa njim na desni, pa njim na levi, pa še za njimi vse tja na Hrvaško: cerkve, bele cerkve v žaru zahajajočega novembrskega solnca.

V zidanicah veselje. Sam sveti Martin v nebesih mora privoščiti ljudem veselje. Saj čakajo na krst sladkega pridelka. Iz hiš se kadi dim, po ognjiščih kurijo gospodinje za večerjo.

Oj, ves dan sta hodila, hodila, hodila. Ni kar bi v oko dal, nista dala v usta. Žejo sta gasila s slinami. Pa taka hoja po gozdovih! Navkreber, navzdol, po trnju in bodičevju, med grmovjem in brez stez, pa brez počitka.

Mladi kar navzdol in povprek in počez med trtja. Kadar se zamisli, mu je jed veter, ki ni nikdar zapihljaj; pijača rosna kaplja, ki ni nikdar zablestela; utrujenost pomenek, ki ga nikdar nihče ni govoril; počinek pesem, ki je nikjer na svetu ni.

Starček krepko za njim. Vonja po sladkem vinskem moštu so vse Rodine polne. V zidanicah veselo in glasno govorjenje. Niso skopi ljudje, starček ve. Namuzal bi se, če bi imel kedaj, ko pomisli: »Pij, popotnik! Pijte, ljudje! Dobrega sem letos pridelal!« Kiselico da Bog, kajpa!

Mladi pa mimo zidanic in veselih ljudi, izogiblje se hiš. Počez, povprek po trtjih, po stezah noče, potov ne vidi.

Starčku znoj na čelo, pa trudnost v noge, pa slabost v ude, pa nejevolja v srce. Če bi ne šel po ovinku, če bi krenil naravnost po stezi... Tam zidanice. Ljudje v njih. Glasni so. Ne puste človeka mimo. Pa da je cigan, nihar izmučen, star popotnik.

Pospesi starček korake. Obstal je mladi za zidanico.

Hripav, ves preklan in srdit glas iz zidanice: »Tristo strel naj udari vame...«

»Ključ od zidanice! Pa račun črez vse! Vse!« Glas, ki se komaj premaguje.

»Sedem sto hudičev pošlji ponj! Po ključ! Po račun! Ne dam, dokler...« Glas hrešči.